

Hızal, E., Şafak, İ., Okan, T., Kececioğlu, T., Işık, C., Acar, S. 2013. Avcı Eğitimi ve Sorunları. 2023'e Doğru 2. Doğa ve Ormancılık Sempozyumu (31 Ekim-03 Kasım 2013), Antalya. P:609-627.

AVCILIK EĞİTİMİ VE SORUNLARI

| Araş. Gör. Dr. Erdem HIZAL

Istanbul Üniversitesi Orman Fakültesi
hizal@istanbul.edu.tr

| Dr. İsmail ŞAFAK

Ege Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

| Yard. Doç. Dr. Taner OKAN

Istanbul Üniversitesi Orman Fakültesi

| Yard. Doç. Dr. Tamer KEÇECİOĞLU

Ege Üniversitesi, İİBF

| Yard. Doç. Dr. Caner IŞIK

Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

| Sedat ACAR

Orman ve Su İşleri Bakanlığı, İl. Bölge Müdürlüğü

ÖZET

Doğal hayatın dengesi içinde eski dönemlerde zorunlu olarak bulunması gereken avcılar, günümüzde farklı değerlendirmelere tabi tutulmaktadır. Avcıların yaban hayvanlarının korunması ve devamlılığının sağlanması konusundaki duyarlılığını arttırmak, bilinçsiz ve aşırı avlanmayı engellemek amacıyla 2001 yılından itibaren avcılık eğitim kursları düzenlenmeye başlanmıştır. Nitekim 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda avcılık eğitimlerine yönelik belge, avcılık belgesi almanın bir ön koşulu olarak görülmüştür.

Araştırmada, avcılık eğitimine yönelik değerlendirmelere işaret edilmekte, avcılarının doğal hayatın korunması ve geliştirilmesi sürecinde hangi bilgilerle donatılması ve ne yolla farkındalık kazandırılması konusu üzerine odaklanılmaktadır. Bu kapsamda, Balıkesir, Bursa ve İstanbul illerinde avcı derneklerine üye olan 385 avcı ile görüşülmüştür. Avcılara uygulanan anket yardımıyla, ders konuları, eğitiminin süresi, eğitmenlerin niteliği, eğitim kapsamındaki sorun ve öneriler tespit edilmiştir. Avcıları konuya

verdikleri önem düzeyini belirlemek amacıyla bazı sorularda Dokuz Dereceli Likert Ölçeğinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avcılık eğitimi, av ve yaban hayatı yönetimi, Balıkesir, Bursa, İstanbul

1. GİRİŞ

Av ve yaban hayatı (AYH) yönetiminde koruma-kullanma dengesinin sağlanması, temel ilke olarak benimsenmiştir (Bora, 2002). Avlanma etkinliğini düzenlemeye yönelik faaliyetler bu dengenin sağlanmasının ön koşulu olarak görülmekte, yasal ve yönetsel alanda bir takım düzenlemeler geliştirilmektedir.

Avcılık belgesi almak 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda avcı olmanın bir ön koşulu olarak kabul edilmiştir. Avcılık belgesi, on sekiz yaşını doldurmuş, silâh taşıma ehliyetine sahip, 4915 sayılı Kanuna göre avcılık belgesi almaya engel hali bulunmayan, avcılık ve av yaban hayatı ile ilgili eğitim almış ve sınavda başarılı olmuş kişilere başvuruları halinde verilen belgedir (MAK, 2013). Görüldüğü gibi, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda avcılık ve av yaban hayatı ile ilgili eğitimi ve bu eğitimin dayanağı olan belgenin alınması, esasen avcı olabilmenin en önemli şartı olarak benimsenmiştir.

Türkiye'de avcılık eğitimleri, bazı avcı kuruluşlarının bireysel faaliyetleri ile başlamıştır. Avcıların eğitimini amaçlayan ilk avcılık eğitim kursu, 1998 yılında Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü ile Avcı Eğitimi ve Yaban Hayatını Üretme Vakfı'nın işbirliğinde Ankara'da açılmıştır. Daha sonraki kurs, 1999 yılında Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü ile Bursa Merkez Avcılar ve Atıcılar Kulübü'nün işbirliğinde Bursa'da yapılmıştır. Bu iki kurstan elde edilen deneyimler, Türkiye çapında gerçekleştirilen avcılık eğitimlerinin temelini oluşturmuştur. Bu kapsamda, Milli Eğitim Bakanlığı ile Orman Bakanlığı arasında 1 Mayıs 2000 tarihinde avcılık eğitimi ile ilgili kurs, seminer ve toplantıların düzenlenmesine dair esas ve yükümlülükleri içeren

bir protokol ile şekillendirilmiştir. Bu protokol doğrultusunda düzenlenen ilk avcılık eğitim kursu, 9 Nisan 2001 tarihinde Ankara ve Kayseri illerinde düzenlenmiştir (Bora, 2002).

Avcılık eğitimleri, günümüzde, 31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Avcı Eğitimi ve Avcılık Belgesi Verilmesi Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik esasları doğrultusunda düzenlenmektedir. Avcılık eğitim kursları ile eğitilmiş, bilinçli avcı yetiştirmek, yetişmiş olanlara sınav neticesinde belge vermek, avcılıkla ilgili eğitim ve öğretim yaptırmak amaçlanmaktadır. Avcılık eğitim kursları, Halk Eğitimi Merkezi Müdürlükleri ile Millî Eğitim Bakanlığı'ndan izin almış özel kurslar tarafından verilmektedir.

Avcılık eğitim kursları ile ilgili eğitim programı Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü ile Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp Millî Eğitim Bakanlığı'nın onayından sonra uygulamaya konulmaktadır. Çizelge 1'de de görüleceği üzere toplam 32 saatlik avcılık eğitim programında, av silahları ve uygulaması, av köpekleri ve avda kullanılan yırtıcılar, yurdumuzda av hayvanları, sağlık bilgisi, avcılıkla ilgili mevzuat, av için gerekli bilgiler gibi doğrudan temel avcılıkla ilişkili olan derslerin yanında ekoloji bilgisi ve çevrenin korunması, avcılığın tarihi, felsefesi, psikolojisi ve özü, avcılıkta ahlaki değerler gibi doğrudan avcılığın ekolojik ve sosyal boyutlarını içeren dersler de bulunmaktadır (MEB, 2005).

Çizelge 1. Avcılık eğitiminde verilen dersler ve süresi

Dersin konusu	Süre (Saat)
Ekoloji bilgisi ve çevrenin korunması	8
Avcılığın tarihi, felsefesi, psikolojisi ve özü	3
Avcılıkta ahlaki değerler	1
Yurdumuzda av hayvanları	4
Av silahları ve uygulaması	4
Av köpekleri ve avda kullanılan yırtıcılar	2
Av için gerekli bilgiler	3
Sağlık bilgisi	2
Avcılıkla ilgili mevzuat	5
Toplam	32

Çizelge 1'de sunulan derslerin içerikleri ise aşağıdaki gibi

kararlaştırılmıştır (MEB, 2005).

- Ekoloji bilgisi ve çevrenin korunması kapsamında, i) ekoloji, ii) ekosistem ve öğeleri, iii) sürdürülebilir kaynak yönetimi (ekosistem koruma, korunan alanlar “milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanları vb.” yaban hayatı alanları) ve iv) avlanmada çevrenin korunması,

- Avcılığın tarihi, felsefesi, psikolojisi ve özü kapsamında, i) avcılığın dn, bugünü ve yarını, ii) avcılık psikolojisi, iii) avcılığın felsefesi, iv) avlanma hakkı ve avcının evrensel sorumlulukları, v) avcılığın yazılı olmayan temel kuralları,

- Avcılıkta ahlaki değerler kapsamında avcılıkta meslek ahlakı,

- Yurdumuzda av hayvanları kapsamında i) memeliler, ii) su kuşları, iii) yerden havalanan av kuşları, iv) yırtıcılar, v) g eden kuşlar,

- Av silahları ve uygulaması kapsamında i) av tüfeği eşitleri ve kalibreleri, ii) ok-yay ve arbalet, iii) atış teknikleri, iv) güvenlik nlemleri,

- Av köpekleri ve avda kullanılan yırtıcılar kapsamında i) av hayvanlarına göre köpek seçimi, ii) av köpeğinin eğitimi ve bakımı, iii) köpeklerden insanlara geçen hastalıklar, iv) yırtıcılarla yapılan avcılık,

- Av için gerekli bilgiler kapsamında i) yön bulma ve harita okuma, ii) hava tahmini, iii) kampçılık (yer seçimi ve kamp malzemeleri),

- Sağlık bilgisi kapsamında i) ilk yardım, ii) av kazaları,

- Avcılıkla ilgili mevzuat kapsamında i) ulusal mevzuat, ii) uluslar arası mevzuat

konuları ele alınmaktadır.

Bu araştırmada, avcılık eğitim kurslarına katılan avcılarının bu eğitimlere yönelik görüş, öneri ve düşüncelerini saptamak amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

İl Dernekler Müdürlüğü verilerine göre, Balıkesir ilinde 75, Bursa ilinde 70 ve İstanbul ilinde 80 avcı derneği bulunmaktadır. Ancak bu derneklerin tamamı av ve yaban hayatı faaliyetlerine aktif olarak katılmamaktadır. Av ve yaban hayatı faaliyetlerine aktif olarak katılan avcı dernekleri, Orman ve Su İşleri Bakanlığı bölge müdürlüklerine bağlı Balıkesir, Bursa ve İstanbul İl Şube Müdürleri ile yapılan görüşme sonucunda belirlenmiştir. Bu görüşmelerde 2012-2013 Av Döneminde, "Avlanma İzin Kartı Satış Protokolü" imzalayan avcı dernekleri, büyük ölçüde aktif olarak faaliyet gösteren avcı dernekleri olarak kabul edilmiştir. Buna göre, Balıkesir ilinde 30, Bursa ilinde 36 ve İstanbul ilinde 41 olmak üzere 107 avcı derneği av ve yaban hayatı faaliyetlerine aktif olarak katılmaktadır.

Görüşülecek avcı derneği sayısı, AYH faaliyetlerine aktif olarak katılan dernekler arasından aşağıda sunulan oransal örnek hacmi formülüyle hesaplanmıştır (Öztürk, 2002; Günden 2005).

$$n = \frac{Z^2 \times N \times p \times q}{N \times D^2 + Z^2 \times p \times q}$$

Burada: n= Örnek büyüklüğü,

Z= Güven katsayısı (% 95'lik güven için Z=1,96),

N= Ana kütle büyüklüğü (107 avcı derneği)

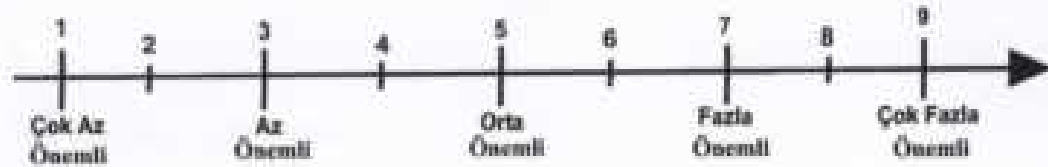
p= Ölçülmek istenen büyüklüğün ana kütlede bulunma oranı (% 50),

q= 1-p (0,5),

D= Kabul edilen örnekleme hatası (% 10)'dır.

Yukarıdaki formül yardımıyla yapılan hesaplamalar sonucunda, görüşülecek asgari avcı derneği sayısı 51 olarak hesaplanmıştır. Araştırma sürecinde ise Balıkesir ilinde 21, Bursa ilinde 21 ve İstanbul ilinde 18 olmak üzere toplam 60 avcı derneğinde anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmada sunulan veriler, avcı derneklerine üye olan avcılar ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerden elde edilmiştir. Buna göre, Balıkesir ilinde 123, Bursa ilinde 151 ve İstanbul ilinde 111 olmak üzere toplam 385 avcı ile görüşülmüştür.

Anket formunda yer alan bazı sorularda avcıların konuya verdikleri önem düzeyini belirlemek amacıyla Dokuz Dereceli Likert Ölçeğinden yararlanılmıştır. Bu ölçek Şekil 1'de tanımlanmıştır. Ölçekte; 1, çok az önemli, 3, az önemli, 5, orta derecede önemli, 7, fazla önemli ve 9 ise çok fazla önemli anlamındadır. 2, 4, 6, 8 ise kendinden önceki ve sonraki önem düzeylerinin orta noktası olarak kullanılmaktadır.

Şekil 1. Dokuz Dereceli Likert Ölçeği

3. BULGULAR

Avcıların ortalama yaşı 48,1'dir (Çizelge 2). Avcıların % 47'si 49 yaşından büyüktür. En yaşlı avcı 84 yaşında olup, İstanbul ilinde Kocamustafapaşa Avcılık ve Atıcılık Spor Kulübü Derneği'ne üyedir. En genç avcı ise 20 yaşında olup Bursa ilinde Orhangazi Merkez Avcılık ve Atıcılık İhtisas Kulübü Derneği'ne üyedir.

Çizelge 2. Yaş dağılımı.

Yaş Dağılımı	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
En fazla 29	8	6,5	13	8,6	2	1,8	23	6,0
30-34	10	8,1	16	10,6	9	8,1	35	9,1
35-39	12	9,8	26	17,2	10	9,0	48	12,5
40-44	14	11,4	19	12,6	11	9,9	44	11,4
45-49	18	14,6	20	13,2	16	14,4	54	14,0
50-54	17	13,8	20	13,2	17	15,3	54	14,0
55-59	18	14,6	21	13,9	13	11,7	52	13,5
60-64	16	13,1	8	5,3	19	17,1	43	11,2
65-69	7	5,7	5	3,4	10	9,1	22	5,7
En az 70	3	2,4	3	2	4	3,6	10	2,6
Ortalama	48,7		45,3		51,2		48,1	
Minimum	23		20		25		20	
Maksimum	70		75		84		84	

Avcıların % 99,7'si en az ilkokul, % 42,3'ü ise en az lise düzeyinde eğitim almıştır (Çizelge 3). En az lise düzeyinde eğitim alanların oranı İstanbul ilinde en fazla olup % 54,9'dur.

Çizelge 3. Eğitim durumu

Eğitim Durumu	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okuryazar	0	0,0	1	0,7	0	0,0	1	0,3
İlkokul	54	43,9	68	45,0	27	24,4	149	38,7
Ortaokul	25	20,3	24	15,9	23	20,7	72	18,7
Lise	29	23,6	50	33,1	33	29,7	112	29,1
Üniversite	14	11,4	7	4,6	25	22,5	46	11,9
Lisans Üstü	1	0,8	1	0,7	3	2,7	5	1,3

Avcıların % 46,2'si emekli olup Balıkesir ilinde % 54,5 ile en fazla, Bursa ilinde ise % 35,1 ile en az emekli avcı bulunmaktadır (Çizelge 4).

Çizelge 4. Emeklilik durumu

Emeklilik Durumu	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Emekli	67	54,5	53	35,1	58	52,3	178	46,2
Emekli değil	56	45,5	98	64,9	53	47,7	207	53,8

Avcıların % 29,1'i esnaf, % 21,8'i işçi, % 14,3'ü ise çiftçidir (Çizelge 5). Diğer grubundaki meslekler aşçı, mali müşavir, muhtar, imam, kaptan, komiser, biyolog, hastane müdürü, itfaiyeci, muhasebeci, sigortacı, serbest meslektir.

Çizelge 5. Meslek Dağılımı

Meslekler	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Esnaf	31	25,2	45	29,8	36	32,4	112	29,1
İşçi	28	22,8	43	28,5	13	11,7	84	21,8
Çiftçi	16	13	30	19,9	9	8,1	55	14,3
Memur	17	13,8	5	3,3	7	6,3	29	7,5
Şoför	7	5,7	7	4,6	9	8,1	23	6,0
Teknisyen	8	6,5	8	5,3	6	5,5	22	5,7
Öğretmen	6	4,9	1	0,7	2	1,8	9	2,3
Mühendis	0	0,0	1	0,7	7	6,3	8	2,1
Öğrenci	0	0,0	1	0,7	1	0,9	2	0,5
Diğer	10	8,1	10	6,5	21	18,9	41	10,6

Avcıların yıllık ortalama geliri 22122 TL olup en az gelir 16479 ile Balıkesir ilindeki avcılarda bulunmaktadır (Çizelge 6). Avcıların % 50,7'sinin geliri 10000 ile 20000 TL arasında, % 32,3'ü ise 20000 TL'nin üzerindedir. Gelirini belirtmeyen bir avcı öğrenci olup geliri bulunmamaktadır.

Avcı başına düşen ortalama av köpeği sayısı 1,2 olup avcılarının % 70,9'unun en az bir av köpeği bulunmaktadır (Çizelge 7). Çizelge 7'den köpek sahipliğinin kent nüfusu ile ters orantılı olarak arttığı görülmekte olup, nüfusu en az olan Balıkesir ilinde av köpeği bulunmayan avcılarının oranı % 26,8 iken nüfusu en fazla olan İstanbul ilinde % 34,2'dir.

Çizelge 6. Yıllık gelir miktarı (TL)

Gelir Dağılımı (TL)	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
5001'den az	11	8,9	1	0,7	1	0,9	13	3,4
5001-10000	18	14,7	19	12,6	15	13,6	52	13,5
10001-15000	49	39,8	51	33,8	33	30	133	34,6
15001-20000	17	13,8	34	22,5	11	10,1	62	16,1
20001-25000	16	13,1	19	12,6	14	12,7	49	12,8
25001-30000	7	5,7	11	7,2	10	9,1	28	7,3
30001-40000	3	2,4	5	3,3	12	10,9	20	5,2
40000'den fazla	2	1,6	11	7,3	14	12,7	27	7,0
Ortalama	16479		23179		26981		22122	
Minimum	1000		1000		5000		1000	
Maksimum	100000		300000		180000		300000	

Çizelge 7. Köpek sayısı

Köpek sayısı	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Köpeği bulunan	90	73,2	110	72,8	73	65,8	273	70,9
Köpeği bulunmayan	33	26,8	41	27,2	38	34,2	112	29,1
1 tane	49	54,4	65	59,1	41	56,2	155	56,8
2 tane	26	28,9	32	29,1	23	31,5	81	29,7
3 tane	6	6,7	9	8,2	3	4,1	18	6,6
3 köpektten fazla	9	10,0	4	3,6	6	8,2	19	7,0

Avcıların, % 63,9'u eğitimin süresini yeterli olarak belirtmiştir (Çizelge 8). Avcıların çoğunluğu beş gün avcılık eğitimi dersine katılmıştır. Avcılık eğitimleri mevcut sistemde sekiz günde verilmektedir. Sürenin kısa olduğunu belirtenlerin oranı % 33,5 iken sürenin uzun olduğunu belirtenlerin oranı % 2,6'dır.

Çizelge 8. Eğitimin süresi konusundaki düşünceler

Eğitimin süresi	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Süre çok kısa	9	7,4	29	19,2	10	9,0	48	12,5
Süre kısa	19	15,4	55	23,2	27	24,3	81	21,0
Süre yeterli	92	74,8	84	55,6	70	63,1	246	63,9
Süre uzun	2	1,6	1	0,7	3	2,7	6	1,6
Süre çok uzun	1	0,8	2	1,3	1	0,9	4	1,0

Kurslara eğitimci olarak katılanların konusuna yönelik bilgi düzeyini, avcılarının, % 71,9'u yeterli bulmaktadır (Çizelge 9). Eğitimcilerin konusunda yönelik bilgi düzeyini yetersiz olarak ifade edenlerin oranı ortalama % 17,9 iken bu oran İstanbul ilinde % 21,6 düzeyindedir. Değerlendiremiyorum seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise ortalama % 10,6 olup, İstanbul ilinde % 18,9 ile en yüksek orandadır.

Avcılar, eğitimcilerin avcı olmasını arzulamaktadırlar. Nitekim avcılar tarafından eğitimcilerin en çok eleştirilen yönleri, avcı olmaması, avcılığı bilmemesi, alanında uzman olmaması, konusuna hâkim olmaması, bilgiyi aktaramaması, eğitimi kitaptan okuyarak vermesi, dersi ciddiye almaması, özenle seçilmemesi ve akademisyen olmamasıdır. Diğer taraftan Bursa ilinde bir avcı, bazı eğitimcilerin soruları yanıtlayamayan avcı adaylarına kopya verdiğini belirtmiştir.

Çizelge 9. Kurslara eğitimci olarak katılanların bilgi düzeyi

Eğitimcilerin bilgi düzeyi	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeterli	92	74,8	117	77,5	66	59,5	275	71,4
Yetersiz	25	20,3	20	13,2	24	21,6	69	17,9
Değerlendiremiyorum	6	4,9	14	9,3	21	18,9	41	10,6

Avcılık eğitimlerinin ilk dönemlerinde, İstanbul ilinden beş avcı, derslere katılmaksızın avcılık eğitim belgesi aldığını belirtmiştir.

Avcılık eğitimleri kapsamında verilen derslerden en çok ilgi çeken 7,0 önem puanı ile av silahları ve uygulaması dersidir (Çizelge 10). İkinci sırada,6,9 puan ile av köpekleri ve sağlık bilgisi dersleri, üçüncü sırada 6,8 puan ile avcılık ile ilgili mevzuat, en az ilgi çeken ders ise 4,5 önem puanı ile yırtıcı kuşlardır.

Çizelge 10. Avcılık eğitiminde verilen derslere ilgi düzeyi

Dersler	Önem Puanı			
	Balıkesir	Bursa	İstanbul	Genel
Av silahları ve uygulaması	6,9	7,3	6,7	7,0

Av köpekleri	7,1	7,0	6,5	6,9
Sağlık bilgisi	7,1	7,0	6,4	6,9
Avcılıkla ilgili mevzuat	6,8	6,9	6,7	6,8
Ekoloji bilgisi ve çevrenin korunması	7,0	6,1	5,8	6,3
Avcılığın tarihi, felsefesi, psikolojisi, özü ve ahlaki değerler	5,4	5,1	5,3	5,2
Av için gerekli bilgiler	4,5	4,8	4,9	4,7
Yırtıcı kuşlar	4,7	4,4	4,5	4,5

Balıkesir ilindeki 21 avcı, Bursa ilinde 43 avcı, İstanbul ilinde 35 avcı olmak üzere toplam 99 avcı, eğitimlere eklenmesi amacıyla ders veya konu adı önermiştir (Çizelge 11). Öneride bulunan avcılardan % 26,4'ü uygulamalı atış teknikleri, silahlar, balistik ve av fişekleri, % 20,8'i avcılık etiği, avcılık tarihi, avcılık kuralları, birliktelik, örf ve adetler, bilinçli avlanma, ava ve avcıya saygı vb konuların, % 12,3'ü av kazaları, avda güvenlik ve kuralların, % 11,3'ü ilk yardım ve sağlık bilgisi konularının eklenmesini istemektedir.

Avcılık eğitimine eklenmesi önerilen ders veya konular, avcılık eğitiminde yer alan dersler ve bu derslerin içerikleri dikkate alınarak aşağıda karşılaştırılmıştır. Buna göre,

- Uygulamalı atış teknikleri, silahlar, balistik ve av fişekleri konularının programa eklenmesi önerilmiştir. Avcılar, ilçelerine atış poligonu bulunmadığı için atış tekniklerine yönelik uygulama eğitimlerinin gerçekleştirilmediğini belirtmiştir. Diğer taraftan, silahlar ve av fişekleri konuları, av tüfeği ve kalibreleri konusu kapsamında zaten programda yer almaktadır. Balistik eğitimi ayrı bir uzmanlığı gerektirmekte olup özel ilgisi bulunan avcılardan konu uzmanlarından eğitim talep etmesi daha uygun gözükmektedir.

Çizelge 11. Avcılık eğitimine eklenmesine istenilen ders veya konular

Eklenmesi önerilen ders veya konular	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Uygulamalı atış teknikleri, silahlar, balistik ve av fişekleri	6	28,4	9	20,9	13	31,0	28	26,4

Avcılık etiği, avcılık tarihi, avcılık kuralları, birliktelik, örf ve adetler, bilinçli avlanma, ava ve avcıya saygı vb.	0	0,0	8	18,6	14	33,3	22	20,8
Av kazaları, avda güvenlik ve kuralları	3	14,3	6	14,0	4	9,5	13	12,3
İlk yardım ve sağlık bilgisi	3	14,3	7	16,3	2	4,8	12	11,3
Av hayvanları, göçmen kuşlar, yırtıcılar, üreme dönemleri ve koruma	2	9,5	2	4,7	4	9,5	8	7,5
Av köpekleri ve köpek eğitimi	1	4,8	5	11,5	1	2,4	7	6,6
Gece avcılığının zararları ve tahribatları	1	4,8	2	4,7	3	7,1	6	5,7
Doğa sevgisi, insan ve hayvan sevgisi	2	9,5	1	2,3	0	0,0	3	2,8
Meteoroloji, kumpçılık, pusula ve haritacılık bilgisi, kılık kıyafet	2	9,5	0	0,0	1	2,4	3	2,8
Trapçılık	1	4,8	1	2,3	0	0,0	2	1,9
Tahnitçilik	0	0,0	2	4,7	0	0,0	2	1,9

• Avcılık etiği, avcılık tarihi, avcılık kuralları, birliktelik, örf ve adetler, bilinçli avlanma, ava ve avcıya saygı vb. konuların programa eklenmesi önerilmiştir. Bu konular programda yer alan avcılıkta ahlaki değerler ile avcılığın tarihi, felsefesi, psikolojisi ve özü kapsamında büyük ölçüde yer almaktadır. Bu bağlamda konunun detaylandırılması amacıyla ders süreleri arttırılabilir.

• Av kazaları, avda güvenlik ve kuralları konusunun programa eklenmesi önerilmiştir. Av kazaları konusu sağlık bilgisi dersi kapsamında, avda güvenlik ve kuralları konuları ise av silahları ve uygulaması dersi kapsamında programda yer almaktadır. Bu bağlamda konuların detaylandırılması amacıyla bu derslerin süreleri arttırılabilir.

• İlk yardım ve sağlık bilgisi konusunun programa eklenmesi önerilmiştir. Bu konular, sağlık bilgisi dersi içinde programda yer almaktadır. Ancak bazı avcılar, ilk yardım konunun detaylandırılması amacıyla ders süresinin arttırılmasını talep etmiştir.

• Av hayvanları, göçmen kuşlar, yırtıcılar, üreme dönemleri ve koruma konusunun programa eklenmesi önerilmiştir. Bu konular programda yer almakla birlikte, bazı avcılar konunun detaylandırılması amacıyla ders süresinin arttırılmasını talep etmiştir.

• Av köpekleri ve köpek eğitimi konusunun programa eklenmesi önerilmiştir. Av köpekleri konusu programda yer almaktadır. Ancak bazı avcılar, konunun detaylandırılması amacıyla ders süresinin arttırılmasını talep etmiştir. Av köpeği eğitimi uzun bir süreyi kapsayan ayrı bir uzmanlığı gerektirmekte olup ilgisi bulunan avcılardan konu uzmanlarından eğitim talep etmesi daha uygun görülmektedir.

• Gece avcılığının zararları ve tahribatları konusunun programa eklenmesi önerilmiştir. Bu öneri birçok avcı tarafından sözlü olarak da talep edilmiş olup farkındalık oluşturmak amacıyla ayrı bir ders olarak dikkate alınabilir.

• Doğa sevgisi, insan ve hayvan sevgisi konusunun programa eklenmesi önerilmiştir. Bu konu avcılıkta ahlaki değerler dersi kapsamında ele alınabilir.

• Meteoroloji, kampçılık, pusula, haritacılık bilgisi ve kıyafet konusunun programa eklenmesi önerilmiştir. Bu konular av için gerekli bilgiler dersi kapsamında programda zaten yer almaktadır.

• Trapezçilik konusunun programa eklenmesini önermiştir. Bu konu ayrı bir uzmanlık dalı olup ilgisi bulunan avcılardan Atıcılık Federasyonundan veya atış poligonlarından eğitim talep etmesi daha uygun görülmektedir.

• Tahnitçilik konusunun programa eklenmesini önermiştir. Bu konu ayrı bir uzmanlık dalı olup ilgisi bulunan avcılardan konu uzmanlarından eğitim talep etmesi daha uygun görülmektedir.

Yukarıda ifade edildiği gibi, avcılık eğitimi kapsamında ders veya konu olarak eklenmesi önerilen birçok maddenin esasen programda yer aldığı görülmektedir. Bu durum, avcılık eğitimlerinde bazı konuların avcılar tarafından ilgiyle takip edilmediği veya eğitmenler tarafından yüzeysel geçildiği veya işlenmediği izlenimini doğurmaktadır.

Avcılık eğitimi aldıktan sonra, avcılardan % 89,4'ünün davranışları olumlu yönde değişmiş olup, en büyük değişiklik % 60,8 oranı ile doğa ve çevre

kirliliğine daha duyarlı oldum seçeneğindedir (Çizelge 12). Davranış değişikliği meydana gelen ikinci konu yasal düzenlemelere uyma konusundadır. Burada dikkat çeken önemli noktalardan biri, eğitim aldıktan sonra eğitimde yer alan konuları avcılarının ancak % 23,6'sının sohbet konusu olarak görmesidir. Eğitim aldıktan sonra, az da olsa daha az hayvan vurmaya başladığını belirten avcılara da rastlanmıştır. Yine bazı avcılar eğitimden sonra yanlarında tentürdiyot, bandaj gibi sağlık malzemeleri bulduklarını belirtmiştir. Bir avcı ise avcılığın sadece av hayvanlarını vurmaktan ibaret olmadığını yetiştirmenin de önemli olduğunu öğrendiğini belirtmiştir.

Çizelge 12. Avcılık eğitimi sonrasında davranışlardaki değişiklik durumu

Davranışlar	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Doğa ve çevre kirliliğine daha duyarlı oldum	71	57,7	98	64,9	65	58,6	234	60,8
Yasal düzenlemelere uymaya çalıştım	68	55,3	87	57,6	61	55,0	216	56,1
Doğadaki canlı-cansız varlıklara bakışım değişti	77	62,6	92	60,9	45	40,5	214	55,6
Sağlık ve güvenlik ile ilgili tedbirlerimi arttırdım	49	39,8	65	43,0	39	35,1	153	39,7
Sohbetlerimizde eğitim konuları tartışılıyor	29	23,6	39	25,8	23	20,7	91	23,6
Hiçbir davranışım değişmedi	11	8,9	8	5,3	22	19,8	41	10,6

Avcılık eğitimi almadan önce, avcılarının % 31,7'si suç olarak kabul edilen avlanma davranışlarında bulunmamış iken % 68,3'ü ise en az bir av suçu işlemiştir (Çizelge 13). Avcılık eğitimi almadan önce, avcılarının % 35,6'sı avlanma süreleri dışında, % 34,0'ı izin verilen limitlerin üzerinde, % 23,9'u avcılık belgesi veya avlanma izni olmadan, % 19,2'si gümede, % 12,2'si av yasağı olan bölgede, % 11,2'si yasal olmayan araç, cihaz, alet vb. ile % 6,2'si usulüne uygun olmayan silah veya mühimmat ile % 2,3'ü koruma altındaki türleri ve % 0,3'ü zehirle avlanmıştır.

Çizelge 13. Avcılık eğitimi almadan önce suç olarak kabul edilen avlanma davranışlarını yapma durumu

Avcılık eğitimi almadan önceki davranış	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Avlanma süreleri dışında avlandım	37	30,1	72	47,7	28	25,2	137	35,6
İzin verilen limitlerin üzerinde avlandım	38	30,9	61	40,4	32	28,8	131	34,0
Avcılık belgesi veya avlanma izni olmadan avlandım	36	29,3	43	28,5	13	11,7	92	23,9
Güme avı yaptım	21	17,1	39	25,8	14	12,6	74	19,2
Av yasağı olan bölgede avlandım	16	13,0	20	13,2	11	9,9	47	12,2
Yasal olmayan araç, cihaz, alet vb. ile avlandım	11	8,9	17	11,3	15	13,5	43	11,2
Usulüne uygun olmayan silah veya mühimmatla avı.	6	4,9	13	8,6	5	4,5	24	6,2
Koruma altındaki türleri avlandım	1	0,8	3	2,0	5	4,5	9	2,3
Zehirle avlandım	1	0,8	0	0,0	0	0,0	1	0,3
Yukarıda verilen davranışların hiç birini yapmadım.	37	30,1	31	20,5	54	48,6	122	31,7
Yukarıda verilen davranışların en az birini yaptım	86	69,9	120	79,5	57	51,4	263	68,3

Avcılık eğitimi aldıktan sonra, avcılardan % 29,3'ü suç olarak kabul edilen en az bir avlanma davranışlarında bulunmuş iken % 72,7'si ise av suçu işlememiştir (Çizelge 14). Avcılık eğitimi aldıktan sonra, avcılardan % 10,6'sı izin verilen limitlerin üzerinde ve gümede, % 8,3'ü avlanma süreleri dışında, % 4,2'si yasal olmayan araç, cihaz, alet vb. ile % 3,6'sı av yasağı olan bölgede, % 2,9'u avcılık belgesi veya avlanma izni olmadan, % 1,6'sı usulüne uygun olmayan silah veya mühimmat ile % 0,8'i koruma altındaki türleri ve % 0,3'ü zehirle avlanmıştır. Balıkesir ilinde bir avcı teyp kullanma mazeretini "bildircin olmadığı için teyp kullanmak zorunda kaldık" şeklinde açıklamıştır.

Çizelge 14. Avcılık eğitimi aldıktan sonra suç olarak kabul edilen avlanma davranışlarını yapma durumu

Avcılık eğitimi aldıktan sonraki davranış	Balıkesir		Bursa		İstanbul		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İzin verilen limitlerin üzerinde avlandım	12	9,8	21	13,9	8	7,2	41	10,6
Güme avı yaptım	5	4,1	33	21,9	3	2,7	41	10,6
Avlanma süreleri dışında avlandım	7	5,7	18	11,9	7	6,3	32	8,3
Yasal olmayan araç, cihaz, alet vb. ile avlandım	3	2,4	5	3,3	8	7,2	16	4,2
Av yasağı olan bölgede avlandım	1	0,8	9	6,0	4	3,6	14	3,6
Avcılık belgesi veya avlanma izni olmadan avlandım	5	4,1	3	2,0	3	2,7	11	2,9
Usulüne uygun olmayan silah veya mühimmatla avı.	3	2,4	3	2,0	0	0,0	6	1,6
Koruma altındaki türleri avlandım	1	0,8	1	0,7	1	0,9	3	0,8
Zehirle avlandım	0	0,0	1	0,7	0	0,0	1	0,3
Yukarıda verilen davranışların hiç birini yapmadım.	99	80,5	90	59,6	91	82,0	280	72,7
Yukarıda verilen davranışların en az birini yaptım	24	19,5	61	40,4	20	18,0	105	27,3

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Geçmiş daha öncelere dayanmakla birlikte, Türkiye’de, av ve yaban hayatı kaynaklarının sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasına yönelik adımlar, son yirmi yılda yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda, Türkiye’de av ve yaban hayatı kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetimine yönelik faaliyetler, hala uygun bir yapıya kavuşmamakta birlikte, faydalanmanın kısıtlanması, üretim, yerleştirme, denetim, eğitim, bilgilendirme, mevzuat geliştirme gibi tekniklerle bir arada yürütülmektedir. Günümüzde, avcılık eğitimleri, av ve yaban hayatı kaynaklarının yönetiminin vazgeçilmez bir unsur olarak görülmektedir.

Avcılık eğitimi aldıktan sonra, avcılarının % 89,4’ünün davranışlarında olumlu yönde değişiklik olup, en büyük değişiklik, doğa ve çevre kirliliğine duyarlılık ve yasal düzenlemelere uyma konusundadır.

Avcılık eğitimi almadan önce, avcılarının % 31,7’si suç olarak kabul edilen avlanma davranışlarda bulunmamış iken % 68,3’ü ise en az bir av

suçu işlemiştir. Avcılık eğitimi aldıktan sonra ise durum tersine dönüşmüş ve avcılarının % 72,7'si eğitim aldıktan sonra av suçu işlememiştir. Bu durum avcılık eğitimlerinin büyük ölçüde başarıya ulaştığını göstermektedir.

Avcıların çoğunluğu avcılık eğitimin süresini ve eğitmenlerin bilgi düzeyini yeterli bulmaktadır. Diğer taraftan, eğitmenlerin en çok eleştirilen yönleri ise i) avcı olmamak ve avcılığı bilmemek, ii) alanında uzman olmamak, iii) konusuna hâkim olmamak, iv) bilgiyi aktaramamak ve eğitimi kitaptan okuyarak vermek, v) dersi ciddiye almamak, vi) özenle seçilmemek ve vii) akademisyen olmamaktır. Bu eleştiriler avcı eğitmenlerini belirlerken dikkate alınmalıdır.

Avcılık eğitimlerinin ender de olsa ilk dönemlerinde, bazı avcılarının avcılık eğitimlerine katılmaksızın, bazı avcılarının ise kopya sonucunda avcılık eğitim belgesi alması, eğitimin amacı ve özü ile uyuşmamaktadır. Derse katılım ve sınav, esasen adayın aldığı eğitimin yeterlilik düzeyinin temelini oluşturmakta olup denetim aşamalarında bu hususlara daha fazla özen göstermek gerekmektedir.

Avcılık eğitimleri kapsamında verilen konulardan en çok ilgi çekeni sırasıyla av silahları ve uygulaması, av köpekleri, sağlık bilgisi, avcılık ile ilgili mevzuat, ekoloji bilgisi ve çevrenin korunmasıdır. En az ilgi çeken konu ise sırasıyla yırtıcı kuşlar, av için gerekli bilgiler, avcılığın tarihi, felsefesi, psikolojisi, özü ve ahlaki değerlerdir. Diğer taraftan avcılık etiği, avcılık tarihi, avcılık kuralları, birliktelik, örf ve adetler, bilinçli avlanma, ava ve avcıya saygı vb konulara hem az önem verilmesi hem de bazı avcılar tarafından eğitim programında yer almasına rağmen eklenmek istenmesi, ya avcılarının avcılık eğitimlerini ilgiyle takip etmediği ya da eğitmenlerin bu konuları yeterince önem vermediği, yüzeysel olarak ele aldığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Avcı adaylarının sosyal, kültürel ve zihinsel içerikli konulara ilgi duymasının sağlanması, avcılarının av ve yaban hayatı kaynaklarına olan salt avlanma odaklı bakışının yerine kaynakların sürdürülebilirliğini dikkate alan bir bakış açısının oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Avcılık

eğitimine eklenmesi önerilen konuların çoğunluğunun sosyal, kültürel ve zihinsel içerikli olması, avcılarının bu konulara verdiği önemi göstermektedir.

Atış poligonlarının birçok ilde bulunmaması nedeniyle, avcılık eğitimlerinde av silahları ve uygulaması dersinin atış tekniklerine yönelik konuları uygulamalı olarak işlenememektedir. Avcıların çoğunluğu ilçelerinde belediye, kaymakamlık ve atıcılık federasyonu işbirliğinde bir atış poligonu kurulmasını talep etmektedirler. Böylelikle poligonlardan hem eğitimlerde hem de eğitimden sonraki süreçte atış becerilerinin geliştirilmesinde yararlanılabilir.

Avcılık eğitimlerine, av fişekleri, avcılık kuralları, örf ve adetler, bilinçli avlanma, ava ve avcıya saygı, av hayvanı üreme dönemleri ve koruma konularının eklenmesine yönelik talepler tartışılabilir. Gece avcılığının zararları ve tahribatları konusu, avcılarının en önemli sorunları arasında yer almakta olup, avcılık eğitimi programına alınması, ilerleyen süreçte avcı denetimlerini olumlu yönde etkileyecek bir faktör olabilir.

Avcılık eğitimlerine eklenmesi talep edilen balistik, avcı köpeği eğitimi, tahnitçilik, trapçılık konuları, avcılık eğitiminin esasına uygun olmayıp, bu konular özel ilgi, uzmanlık ve uzun bir süreli gerektirmektedir. Ancak, doğrudan avcılık eğitimi programına eklenmesi uygun olmayan bu tip konular için eğitim CD'leri hazırlanabilir. Diğer taraftan programda bulunmakla birlikte eklenmesi veya süresinin arttırılmasına yönelik talepler, değerlendirilerek avcılık eğitim programı revize edilebilir.

Avcılık eğitimlerinin düzenlenmesinde avcı derneklerinin etkinliği Halk Eğitim Merkezlerinin devreye girmesinden sonra zayıflamıştır. Başlangıçta, avcılık eğitimlerinin mutlak suretle, avcılığın önemli bir ilgi ve çıkar grubu olan avcı dernekleri ile işbirliği içinde yürütülmesi kaçınılmaz görülmekte iken günümüzde avcı derneklerinin ağırlığı azaltılarak Halk Eğitim Merkezi odaklı bir sisteme dönüştürülmüştür. İlçelerinde Halk Eğitim Merkezi bulunmayan avcı derneklerinin yöneticileri ile köylerde bulunan avcı derneklerinin yöneticileri, avcılık eğitim belgesi almak için sekiz gün il veya ilçe merkezine

gitmek durumunda kaldıklarından yakınmakta ve avcılık eğitim kurslarının avcı derneklerinin belirlediği yerlerde düzenlenmesini talep etmektedirler.

TEŞEKKÜR

Bu makalede "Avcıların Kültürel Özelliklerinin ve Profilinin Belirlenmesi (Balıkesir, Bursa ve İstanbul Örneği)" adlı ve 111K519 nolu TÜBİTAK projesinin ara sonuçları kullanılmıştır. Bu projeyi desteklemesinden dolayı TÜBİTAK'a teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

Bora, M. E. (2001). Avcılığın Kısa Tarihi ve Özü. Sürdürülebilir Avcılık İçin Temel Eğitim Kitabı (Ed. Mehmet Emin Bora). Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, Cilt I. Ankara. S:23-74.

Bora, M. E. (2002). Sürdürülebilir Av ve Yaban Hayatına Doğru. Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, Cilt I. Ankara. 384s.

Geray, U. 1999. Av ve yaban hayatı yönetiminde yeni yaklaşımlar ile ilgili workshop raporu.

Geray, U., Akesen, A. (2001). Av ve Yaban Hayatı Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimi. Sürdürülebilir Avcılık İçin Temel Eğitim Kitabı (Ed. Mehmet Emin Bora). Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, Cilt I. Ankara. s:75-152.

Avcı Eğitimi ve Avcılık Belgesi Verilmesi Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Sayı: 25687, Tarih: 31.12.2004.

MEB, 2005. Halk Eğitim Merkezleri Avcı Eğitimi Kursu Eğitim Programı. Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 11s.

2023

TMMOB
ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASI

2023'e Doğru 2. Doğa ve Ormancılık Sempozyumu

31 Ekim 2023 - 03 Kasım 2023 ANTALYA

Orman İktisatını
temelinde Türkiye
ormanında
yüzde oranlar
kullanılarak

Orman İktisatını
temelinde
Türkiye'nin ve
dünyanın

Türkiye orman
mühendisleri ve
yazın makale
kültür, emsaller,
planlama ve
kurulum

Genç ve 2023
kültür ve 2023
kültür ve 2023
kültür ve 2023
kültür ve 2023

Detaylı program için www.tmmob.org.tr